

Цінність кожної з таких вправ полягає в її подвійній функції: можливості застосування не лише на етапах роботи з аудіотекстом, а й під час модульного контролю.

Дотекстовий етап.

1) Вправи, спрямовані на словникову роботу: до аудіотексту подано лексичні одиниці українською мовою, німецькі відповідники до яких містить аудіотекст («*Das Wetter*» (с. 84)); вправи на знаходження в прослуханому тексті лексичної одиниці, що відповідає її німецькому тлумаченню («*Die Eisenbahn*» (с. 93));

Текстовий етап.

1) Бланк для нотаток. Під час сприйняття на слух великої за обсягом інформації виникає необхідність занотувати певні цифрові дані, терміни, опорні слова. У таких випадках саме бланк для нотаток є найзручнішим дидактичним матеріалом («*Der Anrufbeantworter*» (с. 16), «*Die Mehrsprachigkeit*» (с. 109));

2) Вправи на впорядкування: визначення певного явища за описом («*Die Kontinente*» (с. 82)); аудіювання інтерв'ю («*Eine Umfrage zum Sport*» (с. 27)).

3) «*Lückentest*»: Перед студентами ставиться завдання заповнити пропуски, яке вони виконують безпосередньо у процесі слухання. «Пропуск» того чи іншого слова не повинен бути випадковим. Всі вставлені слова послужать матеріалом для роботи на післятекстовому етапі аудіювання, а отже повинні цікавити викладача у граматичному чи семантичному аспектах («*Die Bremer Stadtmusikanten*» (с. 56), «*Das Telefongespräch*» (с. 43));

4) Вправи на переклад («*Wer war Mozart?*» (с. 49));

5) Вправи з перефразування: знаходження в аудіотексті відповідників до перефразованих речень («*Der Umweltschutz*» (с. 94)).

Післятекстовий етап реалізується переважно усними видами роботи: 1) Відтворення сприйнятої інформації («*Erzählen Sie diese Geschichte nach*» (с. 58), «*Lernen Sie das Gedicht auswendig und tragen Sie es vor*» (с. 62));

2) Продукування тексту за зразком («*Bilden Sie nach dem Muster einen Dialog zum Thema «In unserer Universitätsbibliothek». Spielen Sie den Dialog in der Gruppe vor*» (с. 29));

3) Творчий пошук: дискусія («*Diskutieren Sie in der Gruppe über alle Vor- und Nachteile des Handys*» (с. 104)); висловлення власної

думки (*Und wie wichtig ist Sport für Sie? Du Äern Sie Ihre persönliche Stellungnahme zum Thema* (с. 27)); рольова гра в групі (*Machen Sie die gleiche Umfrage in der Gruppe, sammeln Sie Informationen und berichten Sie über Ihre Ergebnisse* (с. 72)).

Контрольні вправи:

1) Визначення вірного чи невірного судження («*Die Haustiere*» (с. 12)), «*Deutsch für das Visum*» (с. 107)).

2) Тести множинного вибору: («*Wie mache ich mich selbständig*» (с. 44), «*Das Essen: typisch deutsch*» (с. 73)).

Отже, аудіювання, як один з видів мовленнєвої діяльності, який безпосередньо пов'язаний з успішним оволодінням комунікацією іноземною мовою, потребує ретельної підготовки кожного з його етапів. При цьому бланкові методики, завдяки своїй різноманітності, гнучкості та широким можливостям застосування, забезпечують ефективність процесу аудіювання.

Надія Грицик
м. Чернігів

Формування культурологічної компетенції студентів немовних спеціальностей як одне з найважливіших завдань навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі

Розширення та якісні зміни характеру міжнародних зв'язків нашої держави, інтернаціоналізація усіх аспектів суспільного життя роблять іноземну мову реальною необхідною в різних сферах діяльності людини. Вона стає дійовим фактором соціально-економічного, науково-технічного і загальнокультурного прогресу суспільства. Це підвищує статус іноземної мови як освітньої галузі у вищих закладах освіти. Як зазначає В.Г.Кремень, «інтеграція України у світову спільноту потребує досконалого володіння іноземними мовами. Без таких знань прилучитися до міжнародного співтовариства буде неможливо». Саме тому провідною метою вивчення іноземної мови (ІМ) студентами вищих навчальних закладів (ВНЗ) освіти різних напрямів підготовки стає формування культурологічної компетенції особистості.

Навчання ІМ у ВНЗ відбувається згідно з програмою з англійської мови для професійного спілкування (АМПС). Програма АМПС в свою чергу спрямована на виховання інтересу до культур європейських сусідів, формування відкритості, толерантності і поваги до представників інших культур. Це свідчить про те, що формування культурологічної компетенції надає можливість студентам усвідомити реалії та цінності як своєї, так і іншої культури.

Проблема формування у студентів немовних спеціальностей культурологічної компетенції – це новий напрям роботи в галузі іншомовної освіти, тому теоретичні аспекти зазначеної проблеми належним чином ще не з'ясовані. Однак відомо, що проблема вивчення мови через культуру стала актуальною в Україні ще в кінці 90-х років минулого століття. Це пов'язано насамперед з тим, що виникла необхідність у фахівця нового формату, які здатні використовувати іноземну мову як засіб комунікації з представниками різних культур і народів. Цією проблемою вже довгий опікуються як вітчизняні так, так і закордонні науковці (Р.О.Гришкова, Л.П. Голованчук, Т.Колодько, О.О.Коломінова, Н.О. Сасенко, Л.В.Мельник, Риверс У.М., Пассов Е.И., В.В. Сафонова та інші).

Сучасний фахівець має не лише досконало володіти ІМ, але й культурою іншомовних країн. Для вирішення цієї проблеми необхідно змінити підхід до навчання ІМ у ВНЗ. Дослідники вказують насамперед на зміну статусу навчальної дисципліни «іноземна мова» з точки зору її культурологічної функції, оскільки мова – не тільки «джерело комунікативної діяльності, але й засіб пізнання, формування і передачі думки, вираження почуттів, емоційних станів людини, засіб реалізації усіх потреб освіченого народу». Саме тому провідною метою вивчення ІМ студентами ВНЗ різних напрямів підготовки стає культурологічна компетенція особистості. Згідно, сучасної концепції іншомовної освіти, яка базується на інтегрованому навчанні мови та культури країни, мова яких вивчається, на діалозі рідної та іноземної культур. Мета такої освіти навчання мови – через культуру, культури – через мову, формування *homo moralis*: людини із совістю, що розрізняє добро і зло, має високі, стійкі моральні орієнтири, якими керується у своїй діяльності.

В умовах державної орієнтації на встановлення всебічних контактів із країнами світу доцільно навчати ІМ як засобу інтернаціонального спілкування. Варто звернути увагу на розвиток у студентів здатності до спілкування на міжкультурному рівні. Цьому повинна сприяти побудова кожного заняття як моделі потенційного, цікавого за змістом спілкування студентів з носіями певної мови, насамперед, з іноземними ровесниками, завдяки чому студенти зможуть краще уявляти собі практичну та життєву перспективу засвоєння нової мови. І це приведе до суттєвого підвищення їхньої мовленнєвої інтенції.

На думку У. Риверс, навчальний процес ІМ має протікати як діалог культур. Тому вивчення ІМ слід цілеспрямовано залучати студентів до нової національної культури і формувати їхню культурологічну компетенцію як невід'ємну передумову успішного спілкування на міжкультурному рівні.

Дотриманню цього положення сприяють такі фактори: по-перше, відбір автентичних мовленнєвих матеріалів, і, по-друге, використання спеціальних засобів навчання, які допомагають студентам цінності іншомовної культури і, насамперед, культурно етичні правила поведінки її носіїв. Важливе місце в процесі вивчення мови приділяється роботі над оригінальними або адаптованими творами поезії та прози, з іншомовними казками та легендами, розповідями, більш великими творами класичного і сучасного характеру, діалогами з оригінальних сучасних джерел, які містять типові формули мовленнєвого спілкування носіїв мови. Підсилюється також і значення навчальних ситуацій, за допомогою яких моделюються умови, необхідні для використання відповідних країнознавчих реалій.

Отже, формування культурологічної компетенції у студентів немовних спеціальностей — є невичерпним джерелом їх виховання і розвитку, а також робить майбутніх фахівців духовно багатими людьми і толерантними до представників інших культур.